

Han vill, vågar och kan

Under sin nära 50 år långa yrkeskarriär har Sverker Toreskog ofta samarbetat med forskare när han löst kliniska problem. Själv introducerade han på 1960-talet metallbundet porslin för svenska kolleger. Tandläkartidningens vetenskaplige redaktör Björn Klinge har träffat honom.

TEXT: BJÖRN KLINGE FOTO: MARIE ULLNERT

Förutsättningarna har varit kända sedan länge: en artikel i årets sista nummer av Tandläkartidningen. Varför den tidsmässiga placeringen av detta personporträtt passar extra bra just vid den tidpunkten återkommer jag till. Nu gäller det bara att planera och genomföra en intervju inom den krympande tidsfrist som återstår. Kalendrarna är överfulla. Även för två optimister börjar det se lite gråmulet ut, men så yppar sig en möjlighet om vi skiljer på fotografering och intervju. Sagt och gjort. Fotografen fångar precis just vad jag önskat på plats i privatpraktiken i Göteborg. Och i en hotellfoajé någonstans i Stockholm, mellan två möten, finns en knapp timme för samtal.

Rubriken känns självklar redan före intervjun. Vi brukar båda titta på Doobidoo i svt1 på fredagskvällarna. Programledaren Lasse Kronér avslutar alltid programmet med en ramsa som innehåller »vill, vågar och kan«. Lasse Kronér och Sverker Toreskog har nästan samma frisyre. Dom är dessutom vänner och jag gillar båda och räknar Sverker som vän. Med dessa förutsättningar kan vi börja detta äventyr. Pröva gärna

Tandläkare Sverker Toreskog, tillika hedersdoktor vid Göteborgs universitet och visiting professor i Lima, Peru.

själv någon gång om du inte tror mig. Jag lovar att ett möte på tu man hand med Sverker Toreskog är ett äventyr och en energikick närmast av atomkraftsdimension.

STUDIER I UMEÅ OCH STOCKHOLM

Det började med studier i Umeå och Stockholm, på första tandläkarkursen någonsin i Umeå. Enligt självdeklarationen var studietiden enbart fest

för Sverker Toreskog. I detta roliga ingick redan planer på att åka till USA, snarast efter examen för fortsatt glatt äventyr. Först dock två års tjänstgöring på folktandvården i Alingsås. Och av en underlig ödets nyck, får den då unge intervjuaren Björn Klinge djupt bockande öppna dörren för farbror Sverker, eftersom vi blir grannar i samma landstingsägda fastighet. Sverker förbarmar sig också senare och extraherar en värkande mjölk-

»... ett möte på tu man hand med Sverker Toreskog är ett äventyr och en energikick närmast av atomkraftsdimension.«

molar på sagde bugande yngling.

Åtminstone i efterhandskonstruktionens skira skimmer kan detta ha bidragit till senare utbildning och yrkesval för intervjuaren.

»I vårt område är vetenskap utan klinik totalt meningslös.«

EPOKGRÖANDE INSATS

Inför USA-resan hade Sverker uppfattat att ett stipendium var ställt i utsikt och så gott som inkasserat. Några veckor före avresan med fartyget Kungsholm mot Amerika kommer beskedet att det inte blir något stipendium. Pappa bevekar banken

att ställa upp med lån. Någon tanke på att ställa in resan med hustru och nyfödd son ingick inte i planeringen. Sådan är han Sverker, då som nu. Inga hinder får finnas för att förstöra genomförande av något Sverker gillar och bedömer angeläget.

Slutdestination för unga familjen Toreskog var Indianapolis, Indiana, USA. Tandläkarhögskolan där var en mycket välrenommerad institution, inte minst inom materiallära och protetik. Det var också de ämnen som ingick i Sverker Toreskogs två-åriga mastersprogram. Och det var där han lärde konceptet om metallbunden keramik, som han sedan, trots segt motstånd, introducerade i Sverige efter hemkomsten.

»Du förstår«, säger Sverker, »ingen trodde att tunt porslin bundet till en guldlegering kunde bli starkt och hållbart.« Han förklarar att porslinet i en metall-keramik krona är starkast närmast guldlegeringen. »I morse var det frost ute. Tänk dig hållfastheten hos ett tunt lager is »bondat« till

ett fast underlag som asfalt och jämför det med ett icke stabilt underlag som en gräsmatta, så förstår väl till och med professorn att tunt porslin bondat under optimala förhållanden till metall- len blir mycket hållbart.« Jo, det förstår till och med professorn, men det tog lång tid efter Sverker Toreskogs hemkomst från USA att övertyga kritikerna. Då fanns det professorer som aldrig lät sig övertygas, trots att de kliniska goda långtidsresultaten efter hand blev mycket övertygande. Många har glömt, andra känner alls inte till, Sverker Toreskogs epokgörande insats, för att introducera metallbundet porslin (MK-kronor) i Sverige.

VÄRDET AV GOD KLINISK FORSKNING

Sverker är en av få mycket framgångsrika kliniker, som oförbehållsamt och ständigt framhåller värdet av god klinisk forskning, som grunden för framgångsrik patientbehandling. När jag förfrågar på tal svarar han: »Livet är inte antingen eller, utan både och. I vårt område är vetenskap utan klinik totalt meningslös. Och klinik utan vetenskap är också totalt meningslös. Det ska vara både och.« Han sörjer att det inte finns något väl utvecklat samarbete mellan privattandvård, offentlig tandvård och akademien. När jag påpekar att det pågår förnyade samtal om att på allvar utveckla detta eftersatta område inom ramen för den nu pågående satsningen »Nystart för odontologisk forskning« ser han uppfordrande på mig över glasögonkanten. »Det är en viktig uppgift. Kanske den viktigaste för framtiden. Sjabbla inte bort den möjligheten.« Det är inte bara en önskan. Det känns mer som en order.

ÄLSKAR ATT JÄMFÖRA BILDER

Plötsligt säger han, den tandläkare som arbetat utanför tandvårdsförsäkringen sedan 1976: »Jag gillar det nuvarande regelverket i tandvårdsstödet med krav på dokumentation, gärna bilder.« Och han fortsätter: »Tro det eller ej, men jag älskar att titta på bilder av dagens patienter. Att jämföra med tidigare bilder. Det är då man kan lära sig något om vad man håller på med, förstår du.« Ja, jag förstår. Och jag håller med, men måste tillstå att Sverker också är en skickligare fotograf.

En sista fråga: »Vad inspirerar dig mest?« Frågan verkar nästan väntad. Svaret kommer utan tvekan: »Lycka i livet är att ha problem. Och att lösa dem.«

Jovisst ja, det höll jag på att missa. Varför ett porträtt av Sverker Toreskog passar extra bra i årets sista nummer av Tandläkartidningen. Vi kan väl se det som en gemensam hyllning från oss på redaktionen och från alla läsare som önskar stämma in i hyllningskören. Nu på nyårsafton fyller Sverker 75 år. Det vill vi fira. Grattis i förskott. Vi önskar allt upptänkligt gott också för kommande dagar. För att du finns. Och för att du vill, vågar och kan. ■

Sverker Toreskog på privatpraktiken i Göteborg.